

Kunta- ja palvelurakennemuutos: 31.8.2007 kuntien toimeenpanosuunnitelmissa

Kuntarakennetta vahvistetaan yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia toisista kunnista toisiin kuntiin (3 §);

- **44 kuntaliitospäätöstä,**
- **92 kunnassa menossa kuntaliitosselvitykset**

Palvelurakennetta vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa (3 §)

- Yhteistoiminta-alueen muodostaminen (5 §);
  - **noin 300 kuntaa (110-130 YT-alueita)**
- Laajaa väestöpohjaa edellyttävät palvelut (6 §); **ylipäättään vähän vastauksia, ja epäselviä suunnitelmia**
- Suunnitteluvuorokäytön eräillä kaupunkiseuduilla (7 §); **palvelujen käyttömahdollisuus yli kuntarajojen; hyvin vähän konkreettisia suunnitelmia.**

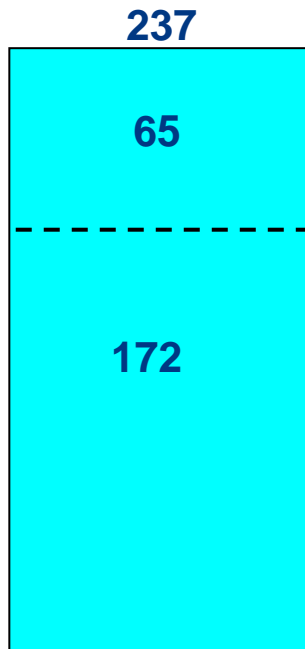
**Miten kunnat aikovat itse uudistaa sosiaalihuoltoa
Paras-hankkeessa?**

Toimeenpanosuunnitelmien arviointi: VN:n vastaukset kunnille marraskuun lopulla

- Paras-lain kriteerit, kuten väestömäärä, toiminnallisten palvelukokonaisuuksien syntyminen, eri väestöryhmien palvelut, 5 §:n yhteistoiminta-alueen sosiaalihuollon tehtävien laajuus
- Väestö- ja palvelutarveanalyysi 2015-2025 ja Selvitys palveluverkon kattavuudesta > tulevaisuuden sote-haasteisiin vastaaminen!
- Suunnitelma keskeisten toimintojen järjestämisestä ja henkilöstövoimavarojen riittävydestä > tulevaisuuden sote-haasteisiin vastaaminen!
- Palvelujen käyttö yli kuntarajojen

Perusterveydenhuollon ja Sosiaalihuollon järjestäminen

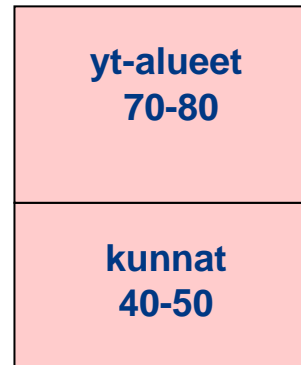
Perusterveydenhuollon organisaatioiden lukumäärä vuonna 2007 (yli ja alle 20 000 asukasmäärän organisaatiot)

20 000 as.

Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen organisaatioiden lukumäärä tulevaisuudessa kuntien toimeenpanosuunnitelmien mukaan

yht. 110-130

Useita YT-alueita jää alle 20 000 as. /35 kuntaa

Mistä toiminnoista ja miten muodostuu asiakaslähtöiset:

- toiminnalliset palvelukokonaisuudet?
- sujuvat palveluprosessit?

Mitä vaikutuksia tulisi ihmisten ja yhteisöjen elämään saada aikaan?

Miten toimintaa ohjataan ja johdetaan?

Miten uudistuksella vastataan kunnallisen ja seudullisen hyvinvointipolitiikan kehittämishaasteisiin?

Miten sosiaalipalvelut ja ”sosiaalinen” asemoituvat hyvinvointipalvelujen kentässä sekä ohjaus- ja johtamisrakenteissa?

- Miten turvataan lähiyhteisön ja -palveluiden tuki kansalaisille ja toisaalta keskitetyn toiminnan hyödyt ja osaaminen?
- Miten käy kuntien ”sosiaalisen” osaamiselle yhteistoiminta-alueella?
- Miten rakennetaan vaativan erityisosaamisen, kehittämisen ja asiakastyön tutkimisen rakenteet? Minkälaisen tiedon varassa hyvinvointipolitiikan päätöksiä kunnissa tehdään?

Kunnallinen hyvinvointipolitiikka on menestystekijä

- — Hyvinvointipolitiikka on perusta kunnan yleiselle menestymiselle. Tutkimuksissa on todettu, että kansalaisten perusturvallisuus luo pohjaa taloudelliselle toimeliaisuudelle ja kulttuurin kukoistamiselle.
- Menestyksellinen hyvinvointipolitiikka kasvattaa alueellista sosiaalista pääomaa, jolla on todettu olevan yhteys myös alueen taloudelliseen vaurauteen.
- — Tällä tavoin hyvinvointipolitiikalla on kiinteä yhteys kunnan kokonaiskehitykseen. Onnistunut hyvinvointipolitiikka on menestystekijä alueiden keskinäisessä kilpailussa.

Kunta hyvinvointipolitiikan toimijana

1. Kunta on **paikallisdemokratian toteuttaja**; kunnallinen itsehallinto on myös lainsäädännössä kunnan keskeinen olemassa olon perusta ja tehtävä
2. Kunta on **paikallisyhteisö**, ihmisten elämisen, asumisen ja toiminnan ympäristö
3. Kunta on **palvelujen järjestäjä** ja suuressa määrin myös niiden tuottaja
4. Kunta on myös **viranomainen**, joka hoitaa lainsäädännössä sille määrättyjä viranomaisvelvoitteita.

Kunnallinen sosiaalipolitiikka

1. Kunnallinen sosiaalipolitiikka on *ihmis- ja paikallislähtöistä*.
2. Kunnallinen sosiaalipolitiikka on *valtiollisten ja kunnallisten, valtakunnallisten ja paikallisten toimien yhteensulauttaja*.
3. Kunnallinen sosiaalipolitiikka on *monialaista, eri sektoreiden toimia yhteen sovittavaa ja horisontaalista*. Kuntalaisten hyvinvointi ja osallisuus eivät toteudu vain perinteisten sosiaali- ja terveystalvelujen avulla.
4. Kunnallinen sosiaalipolitiikka on areena, jossa näkyy valtakunnallisen sosiaalipolitiikan ohjaama *voimavarojen jakautuminen eri väestöryhmien kesken*.
5. Kunnallisen sosiaalipolitiikan *toteuttajia ovat myös asukkaat ja asiakkaat*. Kunnallista sosiaalipolitiikkaa eritoten koskee kuntalain velvoite edistää kunnan toiminnassa asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallisuutta.
6. *Vaikuttavuus on kunnallisen sosiaalipolitiikan keskeinen päämäärä*. Kuntatoimijat näkevät läheltä ne ihmisten elämäntilanteiden vaikeudet, joihin sosiaalipolitiikan keinoin vastataan; he näkevät myös, saadaanko sosiaalipoliittisin toimin aikaan tavoiteltuja muutoksia ihmisten elämässä taikka yhteisöissä.
7. Kunnallisen sosiaalipolitiikan *instrumentteja ovat osaaminen ja osallisuus*. Toiminnan ydintarkoituksen ja sille asetettujen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää, että kunnallista sosiaalipolitiikkaa toteuttavat ihmiset osaavat muuntaa päämäärät, tavoitteet ja velvoitteet käytännössä vaikuttavaksi toiminnaksi.

Miten kunta kartoittaa ja arvioi eri asukasryhmien tarpeita?

Minkälaisen prosessin kautta kunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa syntyy käsitys voimavarojen oikeudenmukaisesta jakautumisesta eri ikäpolvien, asukasryhmien ja toimenpiteiden kesken?

Kuka tosiasiallisesti tekee priorisoinnit: valmisteleva ja esittelevä virkamies vai päätöksentekijä?

**Miten sovitetaan yhteen pitkävaikutteinen
ennalta ehkäisevä toiminta ja
ajankohtaiset kriittiset tarpeet, kun
ennalta ehkäisevän toiminnan
vaikutukset näkyvät vasta vuosien tai
kymmenien vuosien päästä ja
tämä päivä vaatii välitöntä panostamista
korjaavaan työhön?**

Miten luodaan yli hallintorajojen ja sektoreiden ulottuvaa hyvinvointipolitiikkaa?

**Miten syntyy
muiden kuin sosiaali- ja terveyssektoreiden
sitoutuminen yhteisiin hyvinvointitavoitteisiin?
-sosiaalinen kaikissa töissä**

**Miten sovitetetaan yhteen valtakunnalliset
priorisoinnit
ja kuntien oman väestön olosuhteista
nousevat tarpeet ja paikalliset priorisoinnit?**

**Miten luodaan edellytyksiä kuntalaisten
osallisuudelle
ja miten huolehditaan siitä, että vahvat
ryhmät eivät valtaa osallistumisen
areenoita
omaksi hyödykseen?**

Mitä tiedämme hyvinvointipolitiikan vaikutuksista eri väestöryhmien hyvinvointiin?

- **Hyvinvointi kohentunut, mutta hyvinvointierot kasvaneet**
- **Sosiaalisten ongelmien ylisukupolvistuminen – huono-osaisuus ”periytyy”, eriarvoisuus syvenee**

Miten kunta omilla toimillaan voi vaikuttaa terveyserojen tai sosiaalisten kuilujen supistamiseen?

**Miten kunta seuraa oman
hyvinvointipolitiikkansa
vaikutuksia – vai seuraako?**

Globaali konteksti ja kunnallinen hyvinvointipolitiikka

– miten yhteydet otetaan huomioon?

Kohti uudenlaisen hyvinvointipolitiikan vastuita?

Yksilöiden ja yhteisöjen kestävä elämäntapa:

- **Yksilön oma toiminta**
- **Yhteisöjen - kuten kunnan - toiminta**
  - **Yritysten toiminta**
  - **Valtion toiminta**

Sosiaalitoimen asema tulevaisuudessa

– Itä-Suomen sosiaalijohdon kolme tulevaisuuskuvaavaa

**Laajenevan
kunnallisen
sosiaalipolitiikan
visio**

**Erityisosaamista
korostava
verkostoitumisen
visio**

**Eriytymisen ja
marginalisoitumisen
visio**

Lähde: Sinkkonen-Tolppi
& Niiranen 2006)

**Peruspalvelut
Kunnan elinkeinopolitiikkaa**

**Turvaa yritysten ja eri
organisaatioiden työvoiman
saannin**

Synnyttää työpaikkoja

*Strategisesti
tulevaisuuden rakentajia*   *merkittäviä*

Mahdollistaa

Kehittää

Työllistää

**Kanavat kansalaisten
kokemuksiin suunnittelusta ja
päätöksenteosta**

*Liittää kansalaisen yhteiskuntaan
turvaamalla arjen sujumisen ja antaa
mahdollisuuden osallistua*

*Työpaikkojen myötä
työllistyminen pitää kiinni
palkkatyön arjessa*

**Peruspalvelut
Kansalaisten osallisuutta**

Valtion kansalliset normit ja ohjaus kuntien tehokkaan ja vaikuttavan hyvinvointipolitiikan takeena?

Ohjausinstrumentteina mm.

- sote-kehittämishojjelma (2007/2008)**
  - Hallitusohjelma (15.4.2007)**
- Hyvinvointi 2015 ohjelma (jouluuk.2006)**

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelman aihio kuulemiskierrokselle

TAVOITTEET

Syrjäytyminen vähenee
Terveys ja hyvinvointi lisääntyvät, terveyserot kaventuvat
Palveluiden laatu, vaikuttavuus ja saatavuus paranee. Alueelliset erot vähentyvät selkeästi

KEINOKLUSTERIT

Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
Henkilöstön osaaminen, työhyvinvointi ja riittävyys
Palvelurakenne ja palveluntuotanto

TOIMENPITEET

Lainsäädäntö
Suositukses, ohjees, oppaat
Alueelliset toimenpide suunnitelmat
Asiantuntijatuki, hyvät käytännöt
HO:n mukaiset valtionosuuden lisäykset
Valtionavustus
Tulosopimukset
Viestintä ja sidosryhmätyö
Valvonta

Hyvinvointi 2015 -ohjelman tavoitteiksi asetettiin

- etsiä keinoja, joilla tehostetaan varhaista puuttumista ja ennaltaehkäisyä,
- etsiä keinoja ihmisten hyvinvoinnin, sosiaalisen turvallisuuden ja toimeentulon parantamiseksi
- hakea malleja, joilla edistetään kaikilla politiikan lohkoilla hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta sekä ehkäistään sosiaalisten ongelmien syntymistä
- etsiä ratkaisuja yksilöllisen selviytymisen ja yhteisöllisen tuen tasapainottamiseksi
- arvioida valtion, kuntien, järjestöjen ja yksityisten yritysten asemaa ja roolia sosiaalipalveluiden järjestämisessä.

Miten uudistetaan? –oppiva ja kehittyvä kunta

> suunnitelma

- Ihmisten (kuntalaisten, työntekijöiden, yhteistyötahojen) osallisuus > osallistuvat prosessit
- Yhteinen visio tulevaisuudesta seudulla (katse ainakin 10-15 vuotta eteenpäin)
- Kokonaisuuksien hahmottaminen
- Uudistuminen ottaa huomioon eri näkökulmat (lähtökohta aina kuntalaisen näkökulma, asiakkaan, henkilöstön, johtamisen, voimavarojen ja kustannusten, vaikuttavuuden näkökulmat)
- muutosviestintä